Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҢА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыныһы 15 нүүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 115 (6095) | 1984 сыл. Балаҕан ыйын 25 күнэ ОПТУОРУННЬУК | Сыаната 2 харчы.

Үһулуччулаах үтүөлэрин иһин

Ленинскэй ис уонна тас политика ны ырытан оҥорор уонна олоххо кил лэрэр, экономиканы уонна культура ны сайыннарар, ССРС обороналанар дьоҕурун бөҕөргөтөр партийнай уон на государственнай үлэҕэ үһулуччу лаах үтүөлэрин, эйэни уонна норуот тарга куттал суох буолуутун бөҕөр гөтүүгэ тус бэйэтин улахан кылаа тын иһин ССРС Верховнай Советын Президиума ССКП КК Генеральнай секретара, ССРС Верховнай Советын Президиумун Председателэ Социа листическай Үлэ икки төгүллээх Ге ройа табаарыс ЧЕРНЕНКО Констан тин Устиновиһы Ленин орденынан уонна үһүс «Серп и Молот» медалы ынан наҕараадалаата.

(ССТА).

ССКП КК Генеральнай секретара, ССРС Верховнай Советын Президиумун Председателэ табаарыс Черненко Константин Устинович.

ССТА фотохрониката.

УДАРНАЙ ҮЛЭ РАПОРА

ССКП райкомугар, райсовет исполкомугар

Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделениетын коллектива, Мугудай нэһилиэгин общественноһа сүөһү интинтигэр, киниттэн бородууксуйаны ылыһы уонна соготуопкалаһыны элбэтиигэ Улуу Қыайыы 40 сылыгар көрсө социалистическай куоталаһыыны киэҥник тэнитэн пятилетка төрдүс сылын сорудахтарын болдьоҕун иннинэ толорбуттарын туһунан рапордыбыт.

Балаҕан ыйын 20 күнүнээҕи туругунан үүтү валовой ылыы сыллаҕы былаана 101,7 бырыһыан, государствоҕа туттарыы сорудаҕа 100,5 бырыһыан толорулунуулар. Сыл саҕаланыаҕыттан фуражнай ыһахтан ортотунан 1505-тин кг үүт маҥан буланан эмиэ аһарылынна. Үүт табаарынаһа 81,3 бырыһыанга тиэрдиллэр, государствоҕа туттарыллыбыт үүт 60,7 бырыһыана састаҕы суортааҕынан барара ситиһиллиннэ.

Отделение коллектива 1984 сыл хаалбыт ыйдарыгар өссө 155 тонна үүтү ыырга, оҥу барытын государствоҕа туттарарга, фуражнай ыһах ахсыттан 230-туу кг үүтү эбии ыларга эбэһээтэлистибэ ылынан ударнай үлэ вахтатын салгыыллар. Итэ киирбиллэр ылылыннахтарына үүтү валовой ылыыга уонна государствоҕа атыылаһыыга пятилетка быланнара болдьоҕун быдан иннинэ, түөрт аҥар сылга, толоруллар ыһахтаныахтара.

Совхоз отделениетын сүөһүһүттэрэ государствоҕа эти туттарыы быйылгы быланыын 15 тоннанан аһарарга, оттон булчуттар Ийэ дойдуга күндү кылаанньаах түүлээҕи туттарыы түөрт сыллаҕы быланыын 15 тыһ. солкуобайдаҕынан аһарарга мэктиэ тылларын биэрэллэр.

Н. ПЕРМЯКОВ, отделение управляющайа.
Л. ДЬЯКОНОВ, партбюро секретара.
М. КРОННИКОВА, сельсовет исполкомун председателэ.
А. ПЕРМЯКОВА, местком председателэ.

ПЯТИЛЕТКА ВАХТАТЫГАР

Механизатордар—кыстыкка

«СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» холбоһук шоферлара бу күнүэргэ кыстык фермаларыгар механизациялаһыыга наадалаах оборудованиены, түүлүү матырыйаалларын таһыарыыга үлэлииллэр. Билигин онно 20-чэ автомашина сылдьар.

Шоферлартан ыччат наставничествага, Үлэ Қыһыл Знамята ордениаах Ф. Н. Иванов ордук таһаарыылаахтык үлэлиир. Опыттаах шофер түргэн, саахала суох сырыыта эдэрдэргэ үтүө холобур. Федор Николаевич сыл аайы ыйдарыныаҕы сорудаҕын аһаран кэллэ.

Н. ПОСЕЛЬСКАЯ.

Куоталаһан үлэлээн

ЧУРАПЧЫ. Улуу Қыайыы 40 сыла туолар юбилейын көрсө оройуонтан ыытыллыахтаах олоҕу-дьаһаҕы хааччыйым производственнай управлениетын сэбиэскэй уонна бириигэлэрэ бу күнүэргэ ордук тэрээһиннээхтик үлэлииллэр.

«Силуэт» (бириигэдьиир Г. Н. Варламова) уонна «Гвоздика» (Т. П. Туранаева) дьахтар таҥаһын тигээччилэр коллективтэр инструменьигнэрэ аасыт сылга бииргэлээн көрүүтүнэн үлэлээбит буоллахтарына, быйыл бириигээдэнэн социалистическай куоталаһыыга киирсибиттэрэ. Киниилэртэн кэлиэкэ ыйдарга коммунистическай үлэ ударыгга Татьяна Николаевна салайар «Силуэт» бириигээдэтэ ордук таһаарыылаахтык үлэлиир. Онуоха Т. Е. Матвеева, М. Н. Гуляева курдук бэйэлэрин идэлэрин үчүгэйдик баһылаабыт инструменьигнэр кылааттара кырата суох. Бу түөрт рабочайдаах дьоҕус коллектив күүгэ ортотунан 64-түү сэлк. бородууксуйаны оҥорон сорудаҕын аһаран ыһыр.

И. НИКИФОРОВА.

Кэлэр сыл үүнүүтүгэр

«Сельхозхимия» холбоһук бу күнүэргэ авиация көмөтүнэн «Мындаҕаайы» совхоз Болугурдаабы отделениетыгар Мэҥкүүдэҕэ, Белоҕоойуга, Хоту хочоҕо о. д. а. барыта 1048 гектар ходуһаҕа 120 тонна азотнай уоҕурдуулары киллэрдэ. Ол иһигэр уоҕурдуу элбэх сыллаах оттор сиэмэлэрэ ыһыллыбыт бааһыналарыгар эмиэ киллэриллибит. Быйыл барыта ити совхозка тыа хаһаайыстыбаннай авиацияттан 2548 гектардаах сир уоҕурдуллуна.

Бу үлэҕэ агроном Василий Семенович Марков салалтатынан механизатор Николай Дмитриевич Макаров ордук дьулуурдаахтык үлэлэстэ. 13 №-дээх СПТУ үөрэнээччилэрэ эмиэ көхтөөхтүк көмөлөстүлэр.

Е. КОРҚИН.

Эти туттарыы саҕаланна

Оройуонтан государствоҕа эти туттарыы саҕаланна. Киин бөйөҕө балаҕан ыйыгар соготуопкаҕа баспакы сүөһүлэрин Эрилик Эристиин аатынан уонна «Чуранчы» совхозтар киллэрдилэр.

Нэһилиэктэргэ эти тутуу ордук үчүгэйдик комбинаат Мугудайдаабы приемнай Даниил Данилович Пермяков тэрийэр.

А. ВАСИЛЬЕВА.

Кыстык ферма

Оройуонтан балаҕан ыйга уонна кыстыкка киирии удар ыйдарынан биллэриллибиттэрэ. Онуоха ыйын 25 күнүгэр бороос ыйы, бу ый 15 күнүгэр маниньык лаһыгынан киллэрэр болдьохтор тутуһулуннулар. Оройуон кыстыкка 7180-са ынах 5000-са кэриҥэ ньирэй киллэ Сүөһүҥү хотоҥҥо ордук инструменьигнэр Субуруускай аатынан уонна «Чуранчы» совхоз Арылаҕаабы, Қылэҥкитээҕи отделениелэрэ киллэрдилэр. Ол эрээри сорох сирдэргэ общественнай сүөһү кыстыгын тэрийиигэ улахан хойутаһыны, бөдөҥ итэҕэстэр эмиэ табарылыннылар.

Быйыл дьыл эрдэ кэлбитинэн ураһалар. Бастакы хаһыҥнар от ыйытар түспүттэрэ. Ону кэмигэр учуотлыбакка сорох сирдэргэ тымныы ыгыгын эрэ кэннэ сүөһүлэри аһатыыга киирэтэ турар хотоҥнорго хаалластилар. Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдаабы, Эрилик Эристиин аатынан совхоз Чакырдаабы, Хоптосотооһу отделениедарыгар онтоҕостор ньирэйдэри хойутаан киллэрдилэр.

Үгүс фермаларга кыстыкка киирэригэ сүөһүҥ эбии аһатыы быстарытта. Одьулуунтга, Хадаарга, Силиигэ сорох фермалар бурдугу мотоҕохойдуу салаталлар. Фермаларга барыларыгар кэриэтэ силиэс ыйыллыбытын кэннэ. Дьыл эрдэ ыйыллыбытын ыанньыкка оту сиэтэр ыйдьаһал толоруллубата. Ити охсуута ыахха: үүт ыама быһа түһүүтэ былырыыпыттан эрдэлээтэ, сүөһү холбуута, хоннуһуна өлүүтэ үгүс. Ол курдук, балаҕан ыйын бастакы нэ

2676 центнер үүтү ыабыт буоллахтарына, билигин нэдиэлэҕэ 343 центнэриннэн аҕыйаҕы ыы олороллор. Ангардас бу ыйга киирэн баран 15 сүөһү, ол иһигэр 10 ньирэй көннүүнэн өллө. Ордук улахан оҕустарыны Субуруускай уонна Карл Маркс аатынан совхозтар, «Мындаҕаайы» совхоз Болугурдаабы отделениета ыллылар.

Быйылгы дьыл бинр уратытынан оройу, мөлтөх ньирэй элбэҕэ буолар. Ол иһин совхозтар хас отделение ахсыы эмтиир-сэрэтэр пууннары үлэлэтэллэригэр сүбэлэммитэ. Бу дьаһал улахан кадьүүстээҕин «Чуранчы» совхоз Қылэҥкитээҕи отделениета итинник пууну ессө атырдьах ыйыттан үлэлэтэн көрдөрдө. Отделение кыстыкка киирингэ 94 үһүс, тердүс суортаах ньирэйдээҕэ, үксүлэрэ туруктара көнөн бастайнай көрөөччүлэргэ төннөрүллүнүлэр. Хомойуох иһин, үгүс отделениелар бу дьаһалы толорботулар. Маны булгуччу толоруохха. Оҥу тэтэ ньирэйи көрүүнү опыттаах, бастыҥ сүөһүһүттэргэ итэҕэйиэххэ.

Бу кыстыкка сорукпут—ынах ахсыттан 950 кг үүтү, табаарынай сүөһүттэн 90 кг, ремонтнай уонна племенной сүөһүлэртэн 110 кг привеһи ылыы. Ол фермаларга үлэ төрээһинин тосту туһсарарбытын модьуйар.

Туох ханнык иннинэ, хардаҥнаабыт ходуһалар, бааһыналар мэччирэҥнэригэр суоттаныы төрдүттэн суох оҥоһуллуохтаах, маньыгы баайан туруоран сылаас эбии аһылыгынан хааччыйыахха, оту кыһыгылыы толору рационунан сиэтиэхэ, силиэһи, турнепсы, хаппыыста, сэбирдэҕин, о. д. а. күүскэ туһаныахха. Быйыл, хойутаан да буоллар, Субуруускай аатынан совхоз эбиликкэ соломону, престэммит оту маньыгы фермаларыгар туһаныы эрэр. Маны атын сирдэргэ киэҥник практикалыахха. Племенной уонна племеннойга кандидат фермаларга сүөһүгэ аһылык 20 бырыһыанынан үрдэтиллэн көрүллүөхтээх.

Улахан болҕомто комплекс фермалар механизацияларын толору үлэлэтиигэ, киниилэргэ үлэ культуратын, тэрээһиннии туспарыыга, киниилэри бастыҥ опыт оскуолаларынан оҥоруурга ууруллуохтаах.

Ураты болҕомтону «Сүөһүҥ күҥүн» кадьүүстээхтик атаарыыга уруохха. Онно сүөһүһүттэргэ нэдиэлээн, күнүнэн чопчу былааннары тиэрдиэххэ, сорудахтары ордук чуолкай оҥоруохха.

Советскай норуот Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриигэ историческай кыайыыта 40 сыла туолуутун чэбдигэр биллэриллибит 40 ударнай нэдиэлэлэр ханна барытыгар үлэҕэ үгдүк эрэ кэтөҕүллүүнү үөскэттилэр. «Мындаҕаайы» совхоз, кыстыгы ыраах ахсыттан 1050 кг үүтү, бороскуттан 105 кг привеһи ылан түмүктүүргэ соруктаһан туран, оройуоҥҥа мыырыы таһаарда. Субуруускай аатынан совхоз коллектива былырыыпыгы кыстык бары көрдөрүүлэрин лаппа аһарарга үрдүк эбэһээтэлистибэни ылынна. Маныык бачыымнары батыһыы хас биирдии ферма коллективын, хас биирдии сүөһүһүт иэстэрин дьалата. Совхозтар дирекциялара, партийнай, профсоюзнай уонна комсомольскай тэрилтэлэрэ бэйэлэрин үлэлэрин ону сиппиигэ туһаайыах тустаахтар.

ССКП оройуоннааҕы комитетын төрдүс пленума

КОМСОМОЛ КҮҮҺЭ—ПАРТИЙНАЙ САЛАЛТАҔА

ССКП райкомун бастакы секретара таб. И. П. ЛИСТИКОВ дакылаатыттан

ССКП Киин Комитетын «Комсомолу партийнай салайыыны салгыы тупсарар уонна ыччаты коммунистическай иитиигэ киин оруолун үрдэтэр туһунан» уурааҕар бэлиэтэммитин курдук, ленинскэй комсомол партия эрэллээх резервэтин, үүнэр көлүөнэлэри коммунистическай иитиигэ, коммунизм идеалларга өрөгөйдүүллэрин иһин охсуһууга партия активнай көмөлөһөөччүтүн оруолун достойнайдык толорор. 42 мөлүйүөн уолаттары уонна кыргыттары түмэр ЫБСЛКС экономиканы, науканы уонна культураны сайыннарыыга, социалистическай демократияны салгыы тэнитиигэ, Ийэ дойду оборонатын дьоҕурун бөҕөргөтүүгэ активнайдык кыттар.

Комсомолецтар, ыччаттар партия ыҥырыытынан дойдуга дьоһун суолталаах соруктары толорууга ордук активнайдык кытталлар. Байкал-Амур магистраль, Уренгой—Помары—Ужгород газопроводу тутууга, Россия хара буора суох зонатын уларыта тутууга, Кырыс сири, Сибиир, Дальнай Восток, Уһук Хотугу сир байылыаттарын баһылааһыныга, Ас-үөл уонна Энергетическай программалары олоххо киллэриигэ комсомол киллэрэр кылаата улахан.

Ыччат ленинскэй союһун күүһэ—партийнай салалтаҕа. ССКП XXVI съеһин, партия Киин Комитетын ол кэнниннээҕи Пленумнарын уураахтарын олоххо киллэриигэ комсомолу партийнай салайыыга хоһооно байытыллан, формалара уонна ньымалара тупсарыллан иһэллэр. Ыччаты кытта үлэҕэ государственнай уонна общественнай тэрилтэлэр, партия, үлэ уонна сэрии ветераннарын кыттыылара улахан көмөлөөх.

Ыччаты коммунистическай иитиигэ комсомол оруолун үрдэтиигэ партийнай тэрилтэлэр ССКП XXVI съеһин, Киин Комитет кэнники Пленумнарын уураахтарын, ССКП КК Генеральнай секретара таб. К. У. Черненко этиилэрин уонна ССКП КК бүгүн дьүүллэһиллэр уурааҕын ыччаты салайтаран үлэлииллэр. Бу боппуруос, кэлин тиһэҕэр, биһиги Ийэ дойдубут кэскилин эрэллээхтик хааччыйыы боппуруоһа буолара партияны бүтүннүүтүн, биһигини барыбытын элбэхтик эбээһинэстиир. Биһиги уопсай сыалбыт—эдэр дьону коммунизм дьыалатыгар мүлтүргэ суох бэриниилээх буолууга, советскай общество достойнай гражданнарын быһыытынан иитэн таһаарыы.

Оройуоннааҕы комсомольскай тэрилтэ биһиги үс тыһыынча кэриҥэ уолаттары уонна кыргыттары түмэр. ЫБСЛКС райкома комсомолецтары, ыччаттары оройуон экономикатын уонна культуратын салгыы сайыннарыыга түмэ тардыыга улахан суолталаах үлэни ыытар. Оройуоннааҕы ыччат производствоҕа оруола үрдээн иһэр. Билигин 33 комсомольскай-ыччат коллективтара, ол иһигэр 19 комсомольскай-ыччат фермалар тэриллэн үлэлииллэр, 8 комсомольскай-ыччат коллектив биригээдэтин бэдэрээккэ киирдэ. Оройуоннааҕы «Саҥа олох» хаһыат «Хайдах олоробут, эдэр рабочай?» диэн рубриканан анаан кэпсэтии тэрийэн эдэрдэр олорор уонна үлэлиир усулуобуйаларын тупсарыы эрэ тардыыны оҕоһу... Ыччаттар патриотическай хамсааһыннарын инициатордарын кыттан көрсүһүүлэр, эдэр сүөһүһүттэр «Тогурук остуоллара», производство сүрүн салааларыгар эдэрдэр күрэхтэһиилэрэ тэриллибиттэрэ эмиэ туһалаах буоллулар. Улуу Кыайыы 40 сылын көрсө 40 ударнай нэдиэлэлэргэ комсомолецтар, ыччаттар активнайдык кытталлар. Үөрэнээччилэри үлэҕэ иитиигэ, общественнай туһалаах дьаһалларга тардыыга улахан болҕомто ууруллар. Уон биирис пятилетка сылларыгар 818 комсомолец тыа хаһаайыстыбатын производствотыгар үлэлии тахсыта. Билигин совхозтардааҕы комсомольскай тэрилтэлэр учуоттарыгар 1260 ЫБСЛКС чилиэннэрэ тураллар. Киниләртэн 425-тэрэ сэбиэт иитиитигэр үлэлииллэр, 294-тэрэ үрдүк уонна орто үөрэхтээх специалистар.

Ыччаты идейнай-политическай иитиигэ ЫБСЛКС райкома норуот үөрэҕириитин, культура уонна доруобуйа харыстабылын учреждениеларын, правопорядогы араҥаччылыыр органнары кытта сибээстээхтик үлэлиир.

Ыччат—оройуон норуотун хаһаайыстыбатын бары салааларыгар төһүү күүс. Агропромышленнай холбоһук састаабын, промышленнай предприятиелар, хааччыйыы эйгэтин үлэһиттэрин түөрт гыммыттан биирин кэриҥэ комсомолец рабочайдар. Оройуон экономикатын сүрүн салаата—тыа хаһаайыстыбата. Совхозтарга барыта 3509 киһи үлэлиир. Онтон сүөһү иитиитигэр 881 рабочай сылдьарыттан 523-һэ (60 бырыһыана) 30-гар диэри саастаах эдэр дьоннор. Киниләртэн 385-һэ (73,6 бырыһыана) ЫБСЛКС чилиэннэрэ. Оройуон 326 ыанньыксытыттан 263-һэ, 116 сүөһүһүттэн 71-рэ комсомолецтар. Бу сыыппаралар производство тутаах салааларыгар ыччат иитиитигэр бааллары көрдөрөллөр. Дьэ ити иһин эдэрдэр ортолоругар күннэтэ, тиһигэ быстыбат иитэр уонна тэрийэр үлэ ыытыллыахтаах.

Механизация—тутаах салаалартан биирдэрэ. Билигин оройуон механизатордарын 62 бырыһыана эдэрдэр. Норуот хаһаайыстыбатын атын да салааларыгар үлэлиир специалистар үгүстэрэ эмиэ эдэр дьоннор. Бу улахан күүһү оройуоннааҕы партийнай тэрилтэ күннэтэ киниэхэ салайыахтаах, сүрүннүөхтээх.

Биһиги оройуоммут экономическай уонна социальнай сайдыы былааннарын сүнньүнэн толорон иһэр. Пятилетка ааспыт үс сылыгар уонна бу дьыл 8 ыйыгар тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын государствоҕа туттарыы сорудахтара үүккэ 105,6 бырыһыан, эккэ 104 бырыһыан, түүлээххэ 107,6 бырыһыан толоруллуннулар. Промышленнай бородууксуйаны батарыы былаана 6,8 бырыһыан, розничнай табаар эргиирин былаана 0,4 бырыһыан, нэһилиэнньэҕэ олох-дьаһах өҥөлөрүн оҥоруу сорудаҕа 22,4 бырыһыан аһарыллыннылар. Итиниэ барытыгар комсомолецтар, ыччаттар кылааттара кырата суох.

Ситиһиллибити өссө чиҥэтэр, хаһаайыстыбаннай көрдөрүүлэри салгыы тупсарар кыахтар биһиэхэ толору бааллар. Олору туһаныы сүрүн мэктиэлэриттэн биир дьоһуннаахтарынан комсомолу партийнай салайыыны тупсарыы, ыччаты кытта үлэни саҥа көрдөбүллэргэ сөп түбэһиннэрэн өссө өрө көтөҕүү буолар.

ЫБСЛКС райкомун (секретарь Хоютанов Н. Н.) үлэтигэр элбэх итэҕэстэр уонна көтүтүүлэр бааллар. Ордук ис-союзнай үлэ таһыма намыһах. Комсомольскай мунньахтар сорох тэрилтэлэргэ Устааб көрдөбүлүгэр эппиэттээбэттик ыытыллаллар, онноооҕор отчуоттуур-быыбардыыр мунньахтар хастыы да төгүл кэһэриллэллэр. Уураах туолуутун толоруу уонна хонтуруоллааһын ситэтэ суох. Ол үрдүнэн партийнай тэрилтэлэр ис-союзнай үлэни тупсарыыга миэстэҕэ кэмигэр сөптөөх хайысханы биэрэн, көмөлөһөн испэттэр.

Сотоһо суох ыччаттары комсомолга үүнэриигэ совхозтардааҕы комсомольскай тэрилтэлэр олус мөлтөхтүк үлэлииллэр. Кэнники үс сылга совхозтарга 18 эрэ ыччат ЫБСЛКС кэккэтигэр ылыллынна, оттон ити кэмҥэ 490 ЫБСЛКС чилиэнэ саастарынан учуоттан уһулунна. Комсомольскай учуот эмиэ бэрээдэктээх илик.

Комсомол райкомун аппарата миэстэҕэ тэрийэр үлэнэн мөлтөхтүк дьарыктанар. Быйыл аппарат биирдии үлэһитэ ортотунан 28-тыы эрэ күн командировкаларга сырытта.

ЫБСЛКС райкома, киин бюрота ис-союзнай уонна политическай иитэр үлэҕэ баар итэҕэстэрин туоратыыга ССКП КК туһааннаах уурааҕынан салайтаран, олохтоох партийнай тэрилтэлэргэ тирэҕирэн, активы киэҥник тардан эрчимнээх дьаһаллары ылыахтаах, үлэтин стилин төрдүттэн тупсара тутуохтаах.

Комсомольскай үлэ ситэтэ суоҕар партийнай тэрилтэлэр быһаччы эппиэтинэстээхтэр. «Партийнай органнар үгүс түбэлтэҕэ комсомольскай тэрилтэлэргэ иридэбилләэхтик итэҕэйэн сыһыаныыны наһаа ыйан-кэрдэн биэриинэн уонна эппиэккэлээһининэн солбуйаллар, оттон сорох түбэлтэлэргэ киниләр дьыалаларыгар уонна кыһамньыларыгар букатын болҕомтото суох буолууну көрдөрөллөр» диэн ССКП КК ууруураҕар ыйыллар. Ити итэҕэс биһиэхэ толору сыһыаннаах. Үгүспүт көлүөнэни иитии-үөрэтии, киниэхэ күннээҕи үлэтигэр, олоҕун бары эйгэтигэр үөскүүр проблемалары быһаарыы оройуоннааҕы партийнай тэрилтэ биир дьоһун суолталаах соругунан буолуохтаах.

ССКП райкомун VIII пленума (1980 сыл, атырдьах ыйа) комсомолга партийнай салалтаны күүһүрдүү дьаһалларын туһунан боппуруоһу дьүүллэһэн партийнай тэрилтэлэр киниләргэр чопчу соруктары туруорбута. Ол эрээри райком ити пленумугар бэлиэтэммит дьаһаллар ситэтэ суох олохтонон кэллилэр.

Комсомолу партийнай салайыыга сүрүн итэҕэстэрбит ханныктарый?

Туох ханнык иннинэ, бу үлэ сиһилии былааннаммат уонна систематическайдык ыытыллыбат. Уопсай партийнай мунньахтарга, партбюроларга, комсомолга, ыччакка сыһыаннаах боппуруостар сэдэхтик дьүүллэһиллэллэр.

Үлэлиир ыччаттары аҕардас уйгуву оҥоруохтаах көннөрү үлэһит күүс эрэ курдук көрбөккө, олоххо үгүс былааннардаах, ураты интэриэһиртиир эйгэлэрдээх, кэрэҕэ, үчүгэйгэ тардыһар дууһалаах, кэлтэччи такайа сатааһыны ордук сөбүлээбэт, ханнык баҕарар боппуруоска бэйэтин санаатын этэр уонна кылаатын киллэрэргэ дьулуһар үүнэн иһэр личность курдук көрүөхтээхпит. Оттон биһиги сорох салайар кадрдарбыт үксүгэр итиниэ учуоттаабаттар, быһаччы дьаһалынсыйалларын, модьуйалларын ордороллор. Ити «такайа сатааһынан» буолбакка, үлэнэн үөрэтиэххэ уонна өрө тардыахха» диэн улуу Ленин ыйыытыгар сөп түбэспэтин, сыһыатын өйдүүрбүт наада.

Партийнай тэрилтэлэр быыбардаммыт комсомольскай активы кытта мөлтөхтүк үлэлииллэр, киниләри отчуоттатыы, информациялатыы курдук формалары сэдэхтик туһаналлар. Бу өттүнэн Субуруускай аатынан совхоз парткома (секретарь Никитин С. И.) кэнники кэмҥэ балачча кыһан эрэр. Манна партком чилиэннэрэ, сиэхтааҕы партийнай тэрилтэлэр секретардара комсомольскай мунньахтарга чаастатык сылдьаллар, партком, хаһаайыстыбаннай салайааччылар комсомольскай үлэһиттэри, активы кытта куруутун сөбүлэһэллэр, нэдиэлэ ахсын планеркаларга сырытыннараллар, ыйдааҕы, нэдиэлэтээҕи үлэ былаанын оҥоһуутугар көмөлөһөллөр. Итилэр түмүктэригэр совхозка комсомольскай үлэ биллэрдик сэргэхсийдэ, производствоҕа, общественнай олоххо ыччат оруола үрдээн иһэр. Ону уруккута хаалыылаах Болтоҥо отделениета кэнники кэмҥэ өрө тардынан эрэрэ да кэрэһэлиир. Манна билигин 30-гар диэри саастаах 129 ыччат баарыттан 103-һэ рабочай, оттон 85-рэ быһаччы совхоз производствотыгар үлэлиир. Пятилетка төрдүс сылын былааннарын отделение коллектива үлэ бары көрүҥнэригэр аһары толорор кыахтанна. Бу үчүгэй саҕалааһын сир ахсын өйөнөрө наада.

Комсомолу Мугудай отделениетын партийнай тэрилтэтэ (партбюро секретара Дьяконов Л. А.) күннэтэ салайар. Ол эмиэ үчүгэй түмүктэрдээх: отделение бэйэтин Карл Маркс аатынан совхоһугар эрэ буолбакка, оройуоҥҥа кытта бастыҥ үлэлээхтэр ахсааннарыгар сылдьар.

Сибээс узелынааҕы (секретарь Аманатова М. П.), олоҕу-дьаһаҕы хааччыйыы управлениетынааҕы (секретарь Пермякова П. М.) партийнай тэрилтэлэр ыччат олоҕор, комсомольскай үлэҕэ эмиэ кыһамньылаахтык сыһыаннаһаллар.

Оттон биһиги сорох партийнай тэрилтэлэрбит комсомолу салайыыга үлэлиир курдук эрээри эрэйиллэр түмүктэри ситиспэттэр, комсомольскай тэрилтэлэр оруолларын кыайан үрдэппэттэр. Бу ордук Эрилик Эристиин аатынан совхоз парткомун (секретарь Дмитриев Н. С.) үлэтигэр сыһыаннаах. Ыччаты кытта үлэҕэ Карл Маркс аатынан совхоз парткома (секретарь Попов В. Е.) улахан суолтаны биэрбэтэ, комсомолу үрдүнэн салайара сэмэлэниэн эрэ сөп. Оттон «Чурапчы» совхозтааҕы партийнай тэрилтэ (партком секретара Филиппов И. И.) комсомолецтар уонна ыччаттар үлэлэрин, олохторун туһунан боппуруостары балачча дьүүллэһэр. Хомойуох иһин, бэлиэтэнэр дьаһаллар кэмигэр толоруллубаттар.

ССКП Киин Комитетын бүгүн дьүүллэһиллэр уурааҕар ыччат эйгэтигэр барар социальнай, идеологическай процестарга мэлдьитин дириҥник иҥэн-тоҥон киирэр, олору утумнаахтык ыытан көрөр, комсомольскай тэрилтэлэргэ үлэ сүрүн туһаайыыларын ордук көдьүүстээх формаларын талан ылалларыгар көмөлөһөр дьоһун суолталааҕа бэлиэтэнэр. Ити көрдөбүл «Чурапчы» совхозтааҕы партийнай тэрилтэҕэ тутуһуллубат. Ол охсуутугар манна сорох ыччаттар өттүлэриттэн буруйу оҥоруу, үлэҕэ көһүүннүк сыһыаннаһыы түбэлтэлэрэ тахсаллар. Бу өттүнэн Кытаанахтааҕы партийнай тэрилтэ (уруккута секретарь Леонтьева М. С.) тэрийэр уонна политическай-иитэр үлэҕэ таһаарбыт бөдөҥ итэҕэстэрэ атыттарга уруок буолуохтаахтар, хатыланыа суохтаахтар.

Сорох партийнай тэрилтэлэргэ комсомолу салайыыны бу үлэҕэ көмөҕө коммунистары сыһыарыыга эрэ муҥурдууллар. Итинник тутах дьаһаны дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениетынааҕы партийнай тэрилтэҕэ (секретарь Пестерев Г. А.) баар. Ол түмүгэр бу коллективка комсомольскай мунньахтар хам-түм эрэ ыытыллаллар, полит-үөрэх тэриллибэт, ыччаттар арыгылыыр, үлэ дьиссипилиинэтин уонна общественнай бэрээдэги кэһэр чахчылара үгүс.

«Партийнай тэрилтэлэр иэстэрэ—улуу Ленин олоҕун уонна үлэтин холобуругар, партия уонна норуот революционнай, боевой уонна үлэҕэ үгэстэригэр олоҕуран уолаттары уонна кыргыттары коммунизмҥа үөрэтии, ыччакка толору итэҕэли оҥоруу, ону сэргэ киниэхэ көрдөбүлү күүһүрдүү, социализм историческай дьылҕаларын иһин ыччат эппиэтинэһин үрдэтии» диэн ССКП КК уурааҕар чорботуллан бэлиэтэнэр. Итинтэн биһиги чопчу түмүктэри оҥостор эбээһинэстээхпит. Комсомолецтар, ыччаттар ортолоругар В. И. Ленин олоҕун, революционнай үлэтин уонна үөрэҕин киэҥник, дириҥник үөрэтиини тэрийиэххэ, лениннии олорор, үөрэнэр уонна охсуһар иһин көхтөөх куоталаһыыны тэнитиэххэ. Партия уонна норуот үтүө үгэстэригэр үүнэр көлүөнэни утумнаахтык үөрэтиэххэ иитиэххэ уйуохха.

Партийнай тэрилтэлэр, ЫБСЛКС райкомун улахан суолталаах соруктарынан бастыҥ үлэ коллективтарын, производство маяктарын опыттарын киһиэллээхтик түмүү уонна киэҥник тарҕатыы буолар. Оттон оройуоҥҥа оннук чулуулар, пятилетка эдэр гвардеецтара аҕыйаҕа суохтар.

Улахан болҕомто хаалан иһэр салаалары, былааннарын уонна эбэһэтэлистибэлэрин толорбот коллективтары өрө тардыыга, ситиһиилээхтэргэ ууруллуохтаах. Эдэрдэр эрчимнэрэ, айымнылаах инициативалара итиниэ туһуланыахтаах.

Комсомолу салайыыга биһиги биир сүрүн итэҕэспитинэн комсомольскай тэрилтэлэр, ыччаттар көтөҕөр инициативаларын кэмигэр эрчимнээхтик өйөөбөппүт буолар. Оттон үчүгэй саҕалааһыннар суох буолбатахтар (Бахсы комсомолкаларын хамбурдарынан эдэр ыанньыксыттар фермаларга салгыы үлэлии хаалыылара, уолаттар сүөһү иитиитигэр үлэлии тахсыылара, Карл Маркс аатынан совхоз ыанньыксыт уолаттара үрдүк ыам иһин куоталаһыыны көҕүлээһиннэрэ, о. д. а.). Итинник партийнай тэрилтэлэр комсомолецтар, ыччаттар үлэҕэ, общественнай олоххо активностарын сайыннарыыга ордук болҕомтолоохтук сыһыаннаһаллара, бу дьыалаҕа комсомолу салайыы сүрүн төһүүтүн быһыытынан көрөллөрө наада.

ССКП Киин Комитета ыччат союһун үлэтигэр партийнай эдэр оруолун үрдэтэр соругу туруорар. Оройуон комсомолун быыбардаммыт активыгар билигин 59 коммунистар баар. Кинилэртэн 29-тара комсомольскай тэрилтэлэр секретардарынан уонна секретардары солбуйааччыларынан үлэлииллэр. Ол эрээри комсомолга партийнай араҥа кыра: групкомсордар 14,3 бырыһыаннара, комсомольскай тэрилтэлэр секретардарын 36,7 бырыһыаннара эрэ коммунистар. Иккиһинэн, комсомолга үлэлиир коммунистар сорохторо бэйэлэрин быыбардаах эбээһинэстэрин ситэ толорботтор, холобур көрдөрбөт түбэлтэлэрэ эмиэ бааллар. Бу итэҕэһи партийнай тэрилтэлэр туоратыах тустаахтар.

Партияҕа үүнэриигэ уонна эдэр коммунистары кытта партийнай тэрилтэлэр балачча үлэлииллэр. Ол эрээри партияҕа киирии тыын суолталаах дьыалата ситэ бэстэр, көтүтүүлэр билигин да кыра суох буолбатахтар. Эрилик Эристиин аатынан уонна Карл Маркс аатынан совхозтар парткомнара ардыгар партияҕа кандидаттары киһиэлээн кичэйэн сүүмэрдээбит туһунан ССКП Устаабын көрдөбүлүн кытаанахтык тутуспат чахчылары таһаартыыллар. Партия кэккэтин ханатыыга партийнай сэргэҕэ суох буолууну һааран «Чурапчы» совхоз парткомун секретара таб. Филиппов И. И. ССКП райкомун бюротунан сэмэлэнэ турар. Итинник түбэлтэ кэлэр өттүгэр хатыламмат суохтаахтар. Партийнай тэрилтэлэр эдэр коммунистары кытта үлэни ордук былааннаахтык, систематически ыытыахтаахтар.

(Бүтүүтэ 3-с стр. кэр).

ССКП оройуоннааҕы комитетын тэрдус пленума

КОМСОМОЛ КҮҮҺЭ—ПАРТИЙНАЙ САЛАЛТАҔА

([illegible] Иннин 2-с стр. көр).

[illegible] комсомолу салайыытыгар тупсарыы [illegible] Кини комитетын [illegible] сибээстээн народнай [illegible] Советтарын, профсоюзтарын [illegible] организацияларыгар эмиэ чопчу [illegible] туруорулуннулар.

[illegible] оройуон 15 сельскэй [illegible] 341 депутаттарыттан [illegible] үһүгэр диэри саастаах [illegible] кинилэр истэриттэн [illegible] комсомолецтар бааллар. [illegible] Совет депутаттарын [illegible] эмиэ эдэрдэр. [illegible] сатабыллаахтык туһаналлар, [illegible] эдэр депутаттары кытта [illegible] салгыы тупсарыыахха, кинилэр [illegible] активностарын сайыннаран [illegible]. Оройуон профсоюзнай [illegible] салайыытыгар 200-тэн [illegible] комсомолецтар кытталлар. [illegible] сылларга ыччаттар үлэлиир [illegible] олорор усулуобуйаларын тупсарыыга, кинилэр [illegible] тэрийиигэ кэккэ [illegible] ыытыллыннылар. Ону салгыы [illegible].

[illegible] оройуон тыатын хаһаайыстыбатыгар 270 специалист [illegible] үлэлииллэр. Кинилэри сатабыллаахтык туһаныахха. Партийнай тэрилтэлэр, ЫБСЛКС [illegible], хаһаайыстыбаннай салайааччылар специалистары кытта [illegible] тупсарыах, [illegible] олохсуйан үлэлиэхтэрин [illegible]. Норуот үөрэҕириитигэр, культураҕа, доруобуйа [illegible], атын даҕаны [illegible] үлэлиир интеллигенция [illegible] эдэр представителлэрэ эмиэ бэйэлэригэр күннэтэ [illegible] болҕомтону, кыһамньыны эрэйэллэр.

[illegible] салайар кадрдар сыччаттартан талыллыбыт [illegible] элбэҕи быһаарар. Оттон [illegible] сорох хаһаайыстыбаннай салайааччылар, специалистар эдэрдэри кытта хам-түм [illegible], истигэнник кэпсэппэттэр, комсомольскай мунньахтарга [illegible] сылдьыбаттар. Быйыл [illegible] лааҕырдарын [illegible] оскуолалар, [illegible] директордара кыттыылаах семинар ыытыллыбыта. Онно совхозтар директордара тт. Ефремов, Сергеев, Михайлов сылдьыбыттара наадалааҕынан аахпатахтара. Оттон үөрэнээччилэр ити коллективтара сыл ахсын совхозтарга 400—500 тыһ. солк. араас үлэлэри толороллор буоллар, эбэтэр оройуон үчүүтэлэй конференцияларыгар өйдөөх эрэ совхоз директора сырытта. Оскуола реформатын олоххо киллэриини ыччаты саҕалыыр сылларыгар кини санаатын сыччакка үнү дуо ыччат кыайыылаах үөрэтиин, үлэҕэ иитиини дьыалатыгар тоһуйдук, эппиэтэ суох сыһыаннаһыы таһаарыллыа суохтаах.

Партия Киин Комитетын уурааҕар комсомол оруолун үөрэх заведениеларыгар, орто оскуолаларга үрдэтии наадата чорботуллан бэлиэтэнэр. Оскуолалардааҕы уонна 13 №-дээх СПТУ-ҕа партийнай тэрилтэлэр комсомолу салайыыны тосту тупсарар эбээһинэстээхтэр.

Үөрэнээччилэри үлэҕэ иитиигэ, кинилэри идэҕэ туһаайыыга оскуолалар базовай предприятиелара, үлэ коллективтара улахан оруоллаахтар. Оскуола производствоны олоҕу кытта сибээһин салгыы бөҕөргөтүү эрэйиллэр.

Аан дойдутааҕы быһыы-майгы сытыырхайбыт, антисоветскай пропаганда, идеологическай диверсия ордук күүһүрбүт кэмигэр үүнэр көлүөнэҕэ марксистскай-ленинскэй мировоззрениены, кылаассабай өйү-санааны иитэрин уратытын улахан суолталанан ньэрэ партия Киин Комитетын уурааҕар өссө төгүл бэлиэтэнэр. Таб. К. У. Черненко «Эдэр көлүөнэ төрөөбүт дойдутун, социализм уонна аан дойду дьылҕатын туһугар эппиэтинэһи өйдүүрүн ситиһиэххэ» диэн ыйыыта партийнай тэрилтэлэр ыччаты идейнэй-иитэр үлэлэригэр чопчу ыйыынан буолар. Оройуон партийнай тэрилтэлэрэ ыччат ортотугар политическай-иитэр үлэҕэ балачча опыты муһуннулар. Ленинскэй зачеттар, общественнай-политическай аттестация, политическай уонна экономическай үөрэх араас форма-лара, о.д.а. комсомолецтар, ыччаттар киэҥ араҥаларын хабан ыытыллаллар. Ол эрээри бу суолталаах дьыалаҕа көтүмэх, көрүҥньүк сыһыан өссө да суох оҥоһулла илик. Сорох комсомольскай политшколаларга занятиелар сөптөөх тэрээһинэ суох, намыһах идейнэй-теоретическай таһымнга бараллар, политическай-иитэр үлэ тиийимтиэтэ, кэдьүүһэ ситэтэ суох. Кэлэр өттүгэр итилэри учуоттуохха наада. Партийнай тэрилтэлэр, ЫБСЛКС райкома комсомольскай тэрилтэлэр үөрэх сагa дьылын толору бэлэмнээх көрсөллөрүн уонна тэрээһиннээхтик атаараллары ситиһиэхтээхтэр.

Улуу Кыайыы 40 сыла туолуутун достойнайдык көрсүү сорук-тара комсомолецтар, ыччаттар ортолоругар социалистическай куоталаһыыны өссө киэҥник тэнитэри, кинилэри интернациональнай уонна байыаннай-патриотическай иитиини салгыы тупсарары эрэйэллэр. Бу үлэҕэ революционнай, бойобуой уонна үлэҕэ албан аат кулууба эмиэ тардыллыахтаах. Эдэр ыччаты аҕа көлүөнэ үтүө үгэстэригэр иитии өссө күүһүрдүллүөхтээх, наставничество киэҥник олохтонуохтаах.

Билиҥҥи социалистическай куоталаһыы «Пятилеткатааҕы былааны—Улуу Кыайыы юбилейыгар!», «1985 сыл бастакы аҥарын сорудахтарын—ыам ыйын 9 күнүгэр!» девиһинэн тэнитиллиэхтээх. Маныаха ССКП райкомун бюротун биһирэммит «Мындаҕаайы» совхоз уонна олоҕу-дьаһаҕы хааччыйыы управлениетын коллективтарын бачыымнара сир ахсын өйөнүөхтээх.

Ыччат ортотугар культурнай-сырдатар, физкультурнай-спортивнай үлэни ыытарга оройуоҥҥа сөптөөх материальнай база уонна кадрдар бааллар. Олору толору туһанан эдэрдэри эт-хаан өттүнэн эрчийии, уолаттары Советскай Армия кэккэтигэр сулууспалааһыҥҥа бэлэмнээһин, ыччат культурнай сынньалаҥын тэрийии салгыы тупсарыллыахтаах.

Ханна баҕарар производство туттаах звеноларыгар комсомольскай-ыччат коллективтара буолаллар. Эдэр рабочайдар үлэлииллэригэр уонна олороллоругар сөптөөх усулуобуйалары тэрийии —партийнай тэрилтэлэр, хаһаайыстыбаннай салайааччылар сүрүн кыһамньылара. Бу үлэҕэ биһиэхэ итэҕэстэр суох буолбатахтар. Олору туоратыыга эрчимнээхтик ылсарбыт наада. Салайар кадрдар үлэлэрэ бу өттүнэн эмиэ сыаналаныахтаах.

Социалистическай правопорядогы уонна сокуоннаһы бөҕөргөтүүгэ партийнай тэрилтэлэр, олохтоох Советтар күннэтэ дьарыктаналлар. Маныаха комсомольскай тэрилтэлэр, ыччат коллективтара эмиэ активнайдык кыттыахтаахтар. Оттон оройуоҥҥа бу үлэ кэдьүүһэ өссө да намыһах. Буруйу оҥоруу, общественнай бэрээдэги кэһии түбэлтэлэрэ быстаанык ачыатыллаллар. Өссө дьиксинэрдээҕэ арыгылааһын, сиэр-майгы кэрдэбүллэрин кэһии, буруйу оҥоруу чахчылара сорох ыччаттар, комсомолецтар даҕаны ортолоруттан тахсаллара буолар. Партийнай, комсомольскай тэрилтэлэр бэйэлэрин иитэр, сэрэтэр үлэлэрин тосту тупсарыллара эрэйиллэр.

Комсомолу партийнай салайыы кэдьүүһүн үрдэтиигэ коммунистар сирэй холобурдара улахан миэстэни ылар, эдэр ыччаты иитии сүрүн формаларыттан биирдэстэринэн буолар. Итинэн сибээстээн оройуоннааҕы партийнай тэрилтэҕэ партийнай дьиссипилиинэни кэһии түбэлтэлэрэ өссө да баалларын бэлиэтиир наадалаах. Түктэри быһыылары сорох салайар үлэһиттэр таһаараллара ордук омсолоох. «Чурапчы» совхоз Сылаҥнааҕы отделениетын урукку управляющайа таб. Плотников С. Н. куруутун арыгылаан үлэ дьиссипилиинэтин куруубайдык кэһэн үлэтиттэн уһулунна, ССКП чилиэниттэн таһаарылларга тиийдэ. ССКП Устаабын эмиэ итиннник кэһэн кырдьаҕас коммунистар Диодоров Д. С., Седалищев А. М. (Одьулуун), Сидоров Н. Р. (Кытанах) партия кэккэтиттэн таһаарылыннылар. Партийнай тэрилтэлэр итинтэн чопчу түмүктэри оҥостуохтаахтар.

Партийнай уонна комсомольскай тэрилтэлэр ыччаттары барыта-бары харыстааныаг буолуу, хаһаайыстыбаннайа суох быһыылары утары охсуһуу тыынгар иитиигэ уратыы болҕомтону уруохтаахтар. Оройуон совхозтарыгар, промышленнай предприятиеларыгар, тутар уонна хааччыйар тэрилтэлэригэр уматыгы-оҕунуоҕу тоҕуу-хоруу, матырыйаалы уонна сирьену хорҕомнук туттуу, сүөһү аһылыгын толору кэдьүүһэ суох аһары оройскуоттааһык, о.д.а. сөбө суох быһыылар тахса тураллар. Ити барыта эдэр рабочайдар уонна специалистар хараахтарын ортотугар оҥоһуллар. Онон партийнай тэрилтэлэр, ЫБСЛКС райкома, народнай хонтуруол комитета бу өттүнэн көрдөбүлү күүһүрдэр, норуот дозорнайдарын уонна комсомольскай прожектористар үлэлэрин салгыы тупсарар эбээһинэстээхтэр. Партийнай уонна комсомольскай мунньахтарга кэмчилээһин режимин тутуһуу, хаһаайыстыбаннайа суох буолууну утары охсуһуу боппуруостарын быһаарыллаахтык дьүүллэһиэхэ, онно бэлиэтэнэр дьаһаллары олоххо киллэриигэ комсомолецтары, ыччаттары киэҥник тардыахха.

ССКП КК «Комсомолу партийнай салайыыны салгыы тупсарар уонна ыччаты коммунистическай иитиигэ кини оруолун үрдэтэр туһунан» уурааҕын олоххо киллэрии быстах кэмнээх дьаһал буолбатах. Бу үлэнэн ССКП райкома, маҥнайгы сүһүөх уонна сыахтааҕы партийнай тэрилтэлэр, партийнай группалар күннэтэ былааннаахтык, утумнаахтык дьарыктанар эбээһинэстээхтэр. Комсомол күүһэ—партийнай салалтаҕа.

ДАКЫЛААТЫ ДЬҮҮЛЛЭҺИИ

[illegible] тыл ылбыт ССКП [illegible] чилиэнэ, Эрэлик Эристиин [illegible] совхоз парткомун [illegible] Н. С. Дмитриев, бу [illegible] тыын суолталааҕын [illegible] туран, совхозка комсомолецтар, ыччаттар производство бары салааларыгар сүрүн [illegible] буолаллар, кинилэр [illegible] улам үрдээн иһэр [illegible]. Итинтэн салгыы кини комсомольскай тэрилтэлэр секретардара, группкомсордары сүүрээнигэр болҕомтону күүһүрдэрэ, комсомол оскуолаҕа [illegible] салгыы тупсарары, ыччат [illegible] атаарыыны, сынньалаҥ тэрийиини бэрээдэктиир наадалааҕынан аахта.

ССКП райкомун чилиэнэ, сибээс узелын телеграфистката Н. Н. Гоголева сибээс узелыгар комсомольскай-ыччат коллективтар хардарыта куоталаһан [illegible] үлэлииллэрин, онно «[illegible]» коллектив бастаан [illegible] уонна итини барытыгар олохтоох партийнай тэрилтэ күннэтэ көмөтө [illegible] бэлиэтээн этэ. Коммунистар, салайааччылар комсомольскай мунньахтарга мэлдьитин [illegible]. Итинтэн салгыы кини комсомолга үлэлиир коммунистартан көрдөбүлү күүһүрдэр[illegible] этэ.

—Биһиги коллективпыт үлэһиттэрин биэс гыммыттан үһэ [illegible] саастаах ыччаттар. [illegible] 40-ча чилиэннээх маҥнайгы [illegible] комсомольскай тэрилтэ [illegible]. Ол эрээри биһиги бу [illegible] өссө даҕаны мөлтөх туһанабыт, комсомолецтар уонна ыччаттар производство [illegible] ортолоругар кыайан үрдэтэ [illegible],—диэн билиннэ бэйэтин [illegible] ССКП райкомун [illegible], «Сельхозтехника» холбоһугун управляющайа Е. А. Борисов.—Маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэ комсомольскай үлэни күннэтэ сүрүннээбэт. Бу улахан итэҕэс охсуута улахан. Кэлэр өттүгэр биһиги, коммунистар, бу дьыалаҕа бука бары активнайдык ылсарбыт наада.

ССКП райкомун чилиэнэ оройуон прокурора В. С. Васильев бэйэтин этиитин комсомольскай дьиссипилиинэни бөҕөргөтүүгэ, общественнай бэрээдэги тупсарар, буруйу оҥоруулу утары охсуһууну күүһүрдэр иһин охсуһууга ЫБСЛКС райкомун, комсомольскай тэрилтэлэр оруолларын үрдэтиигэ туһаайда.

—Ыччаты идейнэй-политическай, сиэр-майгы өттүнэн иитиигэ партийнай тэрилтэлэр, хаһаайыстыбаннай салайааччылар оруоллара баһнэхэ билигин даҕаны эрэйиллэрин курдук үрдээбэтэ илик. Биир үксүн онтон сорох комсомолецтар, сорох суох ыччаттар өттүлэриттэн арыгылааһын, общественнай бэрээдэги кэһии, буруйу оҥоруу чахчылара таһаарыллa тураллар. Бу дьыалаҕа үлэ коллективтара улахан оруоллаах буолуохтаахтара биһнэхэ ситиһиллэ илик. Ырааҕынан дьиссипилиинэни, бэрээдэги кэһэр ыччаттарга туһааннаах коллективтарга биирэмэтигэр сөптөөх оруолу, дьүүллэһии тэрийбэт. Ол түмүгэр сорох ыччаттар өттүлэриттэн наһаа барыы, буруйу хаттаан оҥоруу тахсар. Бу итэҕэстэр ииннини туоратыллыах тустаахтар,—диэтэ кини.

—Субурууcкай аатынан совхоз 80-85 бырыһыана рабочайдарын эдэрдэр. Партийнай тэрилтэ салалтатынан комсомольскай комитет, сыахтааҕы тэрилтэлэр, группкомсордар кинилэр үлэлэрин, олохторун боппуруостарынан былааннаахтык ! дьарыктаналлар, социалистическай куоталаһыыны көхтөөхтүк тэрийэллэр. Оттон ол комсомол, ыччат совхоз производствотыгар оруолун салгыы үрдэтэр кыаҕы биэрэр,—диэтэ ити совхоз бирииэдьиирэ, ССКП обкомун чилиэнигэр кандидат, оройуоннааҕы партийнай тэрилтэ ревизионнай комиссиятын чилиэнэ М. Д. Макарова.—Биһиэхэ эдэр коммунистар, комсомолецтар производствоҕа үлэлии тахсыылара үчүгэй үгэскэ кубулуйда. Быйыл Хатылы орто оскуолатын бүтэрбит 16 уолаттар фермаларга үлэлии сылдьаллар.

Ыччаты үлэҕэ иитиигэ производствоҕа бэлэмнээһиҥҥэ совхоһу кытта шефтээх промкомбинат коллектива мэлдьитин көмөлөһөр. Бу үчүгэй саҕалааһын сайданар наадалаах.

ССКП райкомун бюротун чилиэнэ, ЫБСЛКС райкомун бастакы секретара Н. Н. Хоютанов, комсомольскай тэрилтэлэр секретардарын оруоллара улаханын ыйан туран, быйылгы отчуоттуур-быыбардыыр мунньахтарга кинилэри сүүмэрдээһиҥҥэ, бөҕөргөтүүгэ партийнай тэрилтэлэр көмөлөрө наадатын тоһоҕолоон бэлиэтээтэ.

Итинтэн салгыы араатар сорох хаһаайыстыбаннай салайааччылар производствоҕа үлэлиир комсомолецтарга, ыччаттарга аҥардас үлэһит күүс эрэ курдук сыһыаннаһаллара омсолооҕун, кинилэргэ сөптөөх үлэлиир уонна олорор усулуобуйаларын тэрийиигэ болҕомтолорун сиппэ уурбаттарын, ыччаты политическай-иитэр үлэҕэ тус бэйэлэринэн кыттыбаттарын критикалаата.

Араатар ЫБСЛКС райкомун тэрийэр уонна иитэр үлэтин итэҕэстэригэр пленумҥа киирбит критиканы сөптөөҕүнэн аахта уонна баар итэҕэстэри, көтүтүүлэри туоратыыга ЫБСЛКС райкома бэйэтин үлэтин салгыы тупсарыа диэн эрэннэрдэ.

—Биһиги совхозпутугар 300-чэкэ комсомолецтар, 200-чэкэ сокуна суох ыччаттар үлэлииллэр. Кинилэр совхоз бары үлэһиттэрин түөрт гыммыттан үһүн кэриҥин ылаллар,—диэтэ ССКП райкомун чилиэнэ, Карл Маркс аатынан совхоз директора Е. Е. Васильев.—Совхоз салалтата, партийнай тэрилтэтэ бу улахан күүһү сатабыллаахтык туһанарга, эдэрдэр айымньылаах инициативаларын сайыннаран иһэргэ соруктаналлар. Быйыл совхоз 22 маннньыксыт уолаттара фуражнай ынах ахсыттан 2000 килограмтан итэҕэһэ суох үүтү ыыргы эбээһэтэлистибэ ылынан, ыгырыы таһааран үлэлии сылдьаллар. Алта комсомольскай-ыччат фермалартан биэһэ үүт ыамыгар графиктарын толорон уонна аһаран иһэллэр. Комсомолецтары, ыччаттары кытта үлэни мүөтүлайдар ордук үчүгэйдик ыыталлар. Ол производствоҕа, общественнай олоххо улахан көмөлөөх.

Итинтэн салгыы араатар совхоз партийнай тэрилтэтэ комсомолу өссө да ситэтэ суох салайарыгар дакылаакка оҥоһуллубут критиканы сөптөөҕүнэн билиннэ уонна ону иннинэн учуоттуохпут диэн этэ. Түмүгэр кини ЫБСЛКС райкома комсомольскай тэрилтэлэри мөлтөхтүк салайарын, райком эппиэттээх үлэһиттэрэ совхозтарга наһаа сэдэхтик сылдьалларын кританалаата.

Сибээс узелын начальнига С. Н. Дьячковскай оскуолалар салалталара, ЫБСЛКС райкома үлэ уонна сынньалаҥ лааҕырдарын начальниктарын уонна наставниктарын ордук кичэллээхтик сүүмэрдииллэригэр, партийнай тэрилтэлэр, хаһаайыстыбаннай салайааччылар производствоҕа үлэлии тахсар ыччаттарга сөптөөх усулуобуйалары тэрийэллэригэр этэ.

Эмиэ ити санааны салҕаан ССКП райкомун чилиэнэ, райсовет исполкомун норуот үөрэҕириитин отделын сэбиэдиссэйэ М. Р. Сысолятин орто оскуоланы бүтэрэн производствоҕа үлэлии тахсар уолаттары уонна кыргыттары кытта үлэни тосту тупсарар наадалааҕар тохтооото.

—Орто оскуолалары бүтэрээччилэр совхозтарга, хаһаайыстыбаннай тэрилтэлэргэ үлэлии тахсыбыт бастакы күннэриттэн бэйэлэригэр истиҥ кыһамньыны, ирдэбиллээх сыһыаны кыайан биэрбэт балаһыанньаҕа киирэллэр. Бороҕтуойдук эттэххэ, кинилэри политическай-иитэр, сиэргэ-майгыга уһуйар үлэ быстан хаалар кэриэтэ буола түһэр. Оттон ол эдэр дьоннор иитиллиилэригэр, ииники кэскиллэригэр ардыгар биллэр-көстөр улахан сорох охсууну даҕаны оҥорор. Дьэ ити иһин таб. К. У. Черненко салайар кадрдар үлэлэрин аҥардас былааннары уонна эбээһэтэлистибэлэри эрэ толоруунну хааччыйыынан буолбакка, кинилэр дьон үлэлиир, олорор усулуобуйаларын тупсарыыга тэһэ кыһамньылаахтарынан, туту оҥорбуттарынан эмиэ быһаарыахха наада диэн ыйыыта булгуччу толоруллуохтаах.

Пленумҥа кыттыбыт ССКП обкомун тыа хаһаайыстыбатыгар уонна аһылык промышленноһыгар отделын сэбиэдиссэйэ А. М. Ягнышев оройуоннааҕы партийнай тэрилтэ комсомолу салайыытын туругар уонна ураты тыллыыбыт соруктарыгар тохтоон тыл этэ.

ССКП райкомун пленума дьүүллэһиллибит боппуруоска туһааннаах уураахы ылынна уонна чопчу дьаһаллары бэлиэтиир үлэ былаанын бигэргэттэ.

Комментатор колонкалара

ӨҺҮ СИТИҺИИ ТИИҺИГЭ

Японияҕа өс ситиһиэх өй-санаа күүһүрэр. Урукку милитаристскай дьаһыллары сөптөөх курдук көрдөрөргө, аан дойду иккис сэриитин түмүктэрин хаттаан көрөргө аһаҕастык сорунуулар көстүтэлииллэр, собус-соруйан «хотугу территориялар» диэн ааттанааччылар тустарынан боппуруос туруорууллар.

Япония премьер-министрэ Накасонэ, диэн ыйытиитиэрдэ сотору табыта «Токио симбун» хаһыат, тас дьыалалар министерстволарыгар уонна атын ведомстволарга аан дойдутааҕы төрүттэлэрттэн уонна араас дойдулар картографическай издательстволарын итиэннэ дойдуларга бэчээттэммит хас сыар географическай карталарга итиэннэ энциклопедическай таһаарыыларга Советскай Союзка киирэр Курильскай кырзэдэ түөрт арыылара соҕурууҥу «дьиҥнээх Японияҕа сирдэрин» курдук бэлиэтэнэллэрин ситиһэллэригэр сорудах биэрдэ.

Итиннэк өс ситиһиэх туһааннаах сайабылыанньалар бу эрэ орунулларбуолбататтар. Дойдуга арыт-арыт «хотугу территориялар күннэрэ», правительство үрдүк солооох представителлэрэ кыраныысата оройуоннарыгар инспекциялыыр сылдьыыллара тэриллиитэлиниллэр. Дьыала өс ситиһэр өй-санаа тииһигэр ыларбыт Токио дьаһайар эргимтэтэрэ суудайар «төннэрүллэххэ» арыыларын карталара ойууламмыт этикеткалаах сигареталар ... таһаарыллыбыт партиялара ... тиийтэлиир.

Тиһэх провокационнай акт сылаһынан, син ол иһиниэҕэ бары итиннэк ак-талар гиэннэрин курдук, дойдуга советскайы утары иирригиирии күөртэйдин, Советскай Союзтан сирдэрин олоро суох былдьыахтара хампаанньатын кытаатыннарыы, дойдуга өс ситиһэр өй-санааны күүрэтии, ону тэҥэ итиэннэ хампаанньаҕа аан дойду үрдүнэн милитарист хампаанньа көрүүгүк биэрии буолар.

«Хотугу сирдэри төннэрөр» иһин өс ситиһиигэ туһуламмыт хампаанньаны японскай реакция дойдуну күүскэ хаттаан сэбилэнии уонна милитаризациялааһын хаххалатыыга. Японияны бэйэтин тимирбэт авианосецыгар кубулутар санаатын кистээбэккэ да барбат американскай империализмы кытары быһаныай өттүнэн биирэ үлэлэтэһинин күүһүрдэргэ туһанар. АХШ билэрин курдук, Япония салайар эргимтэлэрин өс ситиһэр өйдөрүн-санааларын араастаан күүрэтэн японскай милитаризмы хаттаан көбүтэр уонна бөҕөргөтөр курсу ылыммыта быданнаата. Вашингтоннааҕы администрация Накасонэ кинилэр суудайыыларын тута өйөөбүтэ, АХШ географическай карталарын кэлэр өттүгэр кини модьуйуулларыгар сөп түбэһиннэрэн бэчээттэнэн таһаарарга ыйыы биэрбитэ түбэспиччэ буолбатах.

Советскай Союз бас билэр сирдэригэр сокуоннайа суох суудайар модьуйуулары туруорарга сорунуу, ол аан дойду иккис сэриитин түмүктэрин хаттаан көрүү диэки курталлаах дьулуһуу. Өттон ити советскай уонна японскай норуоттар интэрэстэригэр уун-утары, ону ааһан Азияҕа уонна аан дойдуга бүтүннүүтүгэр эйэ төрүттэрин түөрэгиэтэр.

М. ЯКОВЛЕВ,
ССТА ырытааччыта.

ТУЛУУР уонна ДЬУЛУУР ДЬҮӨРЭЛЭҺИИЛЭРЭ

Күһүҥҥү кросс уонна эстафета

Күрэхтэһии туһулгэтэ. Сфрскай республикалар былаахтара күһүҥҥү чэбдик тыалга өрөгөйдөөхтүк тэлибирии кытыасталлар. Манна бүгүн чэпчэки атлетикаҕа үгэс буолбут күһүҥҥү кросс уонна «Саҥа олох» бириэһин иһин эстафета былааҕа көтөҕүллүннэ.

Бастакы күн, субуота үгэс быһыытынан, кроска аналла.

КРОСС

Сүрдээх тымныы курдук этэ. Онтон улам ириэрэн, күн көрөн киирэн барбыта. Ити сүүрээччилэргэ бил-лэр-кэстэр ыарахаттары үөскэттэ. Күрэхтэһиигэ оройуон орто оскуолаларыттан—214, аҕыс кылаастаах оскуолалартан—86 спортсменнар кыттыһыылар.

Кросс, үгэс быһыытынан, аҕыс кылаастаах оскуолалар кыргыттара 500, уолаттар 1000 метргэ сүүрүүлэриттэн саҕаланна. Түһүү... тыҥааһыннаах, эрэйсиилээх сөкүүндэлэр! Кыргыттартан саамай үчүгэй түмүгү төрдүс сүүрүүгэ Света Сивцева (Чурапчы)—1 мүн. 45,5 сөк., онтон Вика Местникова (Болтоҥо)—1 мүн. 48,6 сөк. кэлэн көрдөрдүлэр уонна бастакы иккис миэстэлэри үллэстилиилэр.

Уолаттарга 1000 метргэ саамай үчүгэй көрдөрүүнү Гэня Игнатьев (Соловьев)—3 мүн. 21,1 сөк., Саша Андреев (Чакыр)—3 мүн. 29,8 сөк. ситиһэн кыайыыһыттан таҕыстылар.

Ордук интэриэһинэй күрэхтэһии орто оскуолалар үөрэнээччилэрин ортолоругар буолла. Сүүрүү икки бөлөҕүнэн ыытылынна. Кыргыттар 500 метргэ күрэхтэһиилэригэр Чурапчы орто оскуолатын бастакы хамаандатын спортсменката Нюргустана Заболоцкая—1 мүн. 45,4 сөк. көрдөрөн бастаата. Иккис миэстэҕэ Саргы Дорогунова (Хатылы), үһүскэ Чурапчы орто оскуолатыттан Дуня Платонова таҕыстылар.

Кыра уолаттар 1000 метргэ сүүрүүлэригэр саамай үчүгэй бириэмэни Сергей Барашков (Чурапчы орто оскуолата) 3 мүн. 14,7 сөк көрдөрөн бастаата. Леня Калачев (Чурапчы), Миша Догордуров (Хатылы) иккис, үһүс миэстэлэргэ тигистилэр.

Кыргыттар 1000 метр сүүрүүлэригэр Таня Илларионова (Чурапчы) бастаата. Кинилиин тэҥэх баттаһа Ира Пермякова (Мугудай). Наташа Старостина (Чурапчы) биэтэгэ буллулар.

Көрөөччүлэргэ улахан сэргэҕэлээһинин 2000 метр дистанцияҕа уолаттар сүүрүүлэрэ аҕалла. Маныаха бастыҥ бириэмэни Афоня Дьячковскай (Чурапчы)—6 мүн. 22,2 сөк. көрдөрдө. Толя Макаров (Чурапчы), Алик Попов (интернат-оскуола) иккис, үһүс миэстэлэргэ тиийиннилэр.

Хамаандаҕа күрэхтэһиигэ бастакы бөлөххө кыайыылааҕынан Чурапчы орто оскуолатын бастакы уонна иккис хамаандалара буоллулар. Үһүскэ Мугудай хамаандата тигистэ. Саамай тиһэх алтыс миэстэҕэ Дириҥ хамаандата төбүлиннэ.

Иккис бөлөххө сүүрбүт орто оскуолалар кыргыттарыттан 500 метргэ Айта Пермякова (Сылаҥ)—1 мүн. 40,0 сөк. кэллэ. Бу дистанцияҕа иккис миэстэҕэ Ксения Петрова (Хайахсыт), Настя Трофимова (Одьулуун) тиксэр чиэстэннилэр. Уолаттар 1000 метрдээх дистанцияларыгар Леня Матвеев (Сылаҥ)—3 мүн. 28,9 сөк. көрдөрөн бастаата. Кинилиин Слава Сивцев (Сылаҥ), Павел Поянников (Одьулуун) бэрт кыранан хааллылар. Кыргыттар 1000 метргэ сүүрүүлэригэр Ася Макарова (Сылаҥ) саамай бастыҥ көрдөрүүлэннэ. Уолаттар 2000 метргэ сырсыыларыгар Володя Потапов (Кытаанах)—6 мүн. 56,8 сөк. бириэмэни көрдөрөн бастаата. Иккис, үһүс миэстэлэргэ Вова Владимиров (Кытаанах), Нюргун Николаев (Амма) тигистилэр.

Иккис бөлөх хамаандаҕа күрэхтэһиитигэр 38 очкону ылбыт Сылаҥ, 69,5 очкону сүүйүммүт Одьулуун оскуолалара бастаатылар. Онон түмүккэ, Чурапчы орто оскуолатын бастакы хамаандата—бастакы, иккис хамаандата—иккис, мугудайдар үһүс буоллулар.

Бу күн кроска оройуон кинилиин, СПТУ-13, «Чурапчы» уонна Субурууускай аатынан совхозтар хамаандалара кыттыннылар. Маныаха киһи кэрэхсиирэ элбэх буолла. Ол курдук, 100 метргэ республикаҕа биллэр хайыһардьыт, бииһигин 40 сааһын кыс хаарын көрсөр Н. В. Захаров бастаата. Бу спорду эттэн-хаан, өй-санаа тирэҕэ оҥостубут киһи оҕолоругар эмиэ дьоҕурун биэрбит. Кини төрөппүт кыыһа Сардаана 800 метргэ дьахталлар сүүрүүлэригэр кими да атахтааҕын оҥорбото.

М. С. Макарова («Чурапчы» совхоз), оройуон сборнай хамаандатын хайыһардьыта, 400 метргэ сүүрэн бастаата. Көрөөччүлэр сөҕүүлэрин-махталларын кэргэнинии Вера уонна Гаврил Нохтуунскайдар ыллылар. Спорт мааастарыгар кандидат, республикаҕа 5000—10000 метргэ марафоннугар рекордсмена Гаврил Нохтуунскай олус эрэллээхтик, холкутук фиништээтэ. Кини 1500 метргэ 4 мүн. 28,6 сөк. көрдөрөн чемпионнаата.

Биһиги оройуоммут спордун ветераннара, төһө да сааһыра быһыытыйбыттарын иһин, аны даҕаны буорахтара барамматаларын, спорду мугура суох таптыылларын хайыһардьыт, сүүрүк Н. Н. Окоешников дистанциятыгар иккис, спорт ветерана быйыл кыһын 50-нус кыс хаарын көрсөөрү сылдьар Иван Говоров (Субурууускай аатынан совхоз) үһүс миэстэҕэ тиксэннэр дакаастаатылар. Дьахталлар 400 метргэ сүүрүүлэригэр бастакы миэстэни Мария Макарова («Чурапчы» совхоз) ылла.

Эр дьоннор 500 метргэ сүүрүүлэригэр бастакы миэстэҕэ Н. Окоешников (СПТУ) таҕыста. Ордук ыһыылаах-хаһыылаах долгутуулаах сырсыы 1500 метргэ буолла. Бу дистанцияҕа 4 мүн. 28,6 сөк. кэлэн Гаврил Нохтуунскай бастаата.

Хамаандаҕа улахан дьон кросстарыгар бастакы миэстэ «Чурапчы» совхоз, иккис оройуон кинилиин, үһүс миэстэ СПТУ-13 хамаандаларыгар бэрилиннэ.

ЭСТАФЕТА

«Саҥа олох» хаһыат бириэһин иһин эстафета элбэх этабынан ыытылынна. Уопсай уһунунан илар буоллаххa, 3300 метргэ сүүрдүлэр. Аҕыс кылаастаах оскуолалар 6, орто оскуолалар 12 хамаандата туруордулар. Эстафета икки бөлөҕүнэн ыытылынна.

Эрэйсиилээх, үрдүк маастарыстыбаны эрэйэр сүүрүүгэ бастакы бөлөххө—бастакы миэстэни Чурапчы орто оскуолатын хамаандата, иккис бөлөххө—Сылаҥ оскуолата ылла. Орто оскуолалар быһый дарыттан саамай үрдүк көрдөрүүнү Афанасий Дьячковскай ситиһэ.

Улахан дьоҥҥо Гаврил Нохтуунскай кими да тулуппата.

Түмүккэ, бастакы миэстэҕэ оройуон кинилиин, иккискэ «Чурапчы» совхоз, үһүскэ Субурууускай аатынан совхоз хамаандалара таҕыстылар.

Ким бу дьүккүөрдээх күрэхтэһиини илэ харахтаан көрбүт улахаҥҥа астыммыт буолуохтаах. Чурапчы орто оскуолатын хамаандаларын кыайыытын физрук Е. К. Абрамов тэрийэр үлэтин уонна сыыйыыгы үлэ, сынньалаҥ лааҕырыгар дьарыктаныыны кытта сибээстиир үөп. Соловьев, Бахсы, Амма оскуолалара сүүйүүгэ эрэйиин кэрэйбэккэ тирэх күлбиттэрэ спорка ... төөхтөрүн дакаастыыр. Аҕыс кылаастаах оскуолалартан физрук З. Н. Федоров (Соловьев) аҕалбыт хамаандата үчүгэй бэлэмнээҕин көрдөрдө.

Кроска уонна эстафетаҕа бастаабыт хамаандалар уонна дистанцияларга бириэйилээн кыайыылаахтар ЫБСЛКС райкомун, районо уонна спортсовет дипломнарынан, грамоталарынан, «Саҥа олох» хаһыат бириэһинэн наҕараадаланнылар.

С. ПОПОВ.

Биир дойдулаахпыт кинигэтэ

Павел Пинигин. Бу Чурапчы буоругар төрөөбүт саха алааһын уолун аатын-суолун бүгүн аан дойду спорду сэргээрээччилэрэ үгүстэрэ билэллэр.

Соторутааҕыта Павел Павлович Пинигин «Олимпаҕа айан» диэн кинигэни суруйан күн сирин сырдыгын көрдөрдө. Бачча-ааҥҥа диэри саха спорт алыбын ааттаах суолун аас-ныт спортсмена бэйэтинэн суруйбут кинигэтэ диэн суоҕа. Дьэ, ол баар буолла!

Кинигэ чахчы даҕаны киһини тардардыы, субу көрөн олорорун курдук, суруллубут. Спортсмент биографиятын саамай чаҕылхай түгэннэрин, тыҥааһыннаах хапсыһыыларын кинигэ страницаларыттан аҕар буолбакка, илэ көрөн турардыы саныыҕын. Кинилиин тэҥҥэ үөрэҕин-көтөҕүн, кинилиин бииргэ буһаҕын-хатаҕын, эн дойдуҥ уола хайдахтаах курдук тулууру иҥэриммитин, быһаарымлаах кэмигэ тыбыһын, кытаанаҕын, чахчы даҕаны бухатыыр дьулуура кинилэхэ баарын сөҕөн эрэ кэбиһэҕин.

Мин олус долгуйан туран аахпытым. Павел хабыр хапсыһыыларын биир түгэнин холобур аҕалыахпын баҕарабын.

«... —Үһүс периодка Зегер сүрдэммитэ. Албастаан да, күүһүнэн хам тутан да, охторуо суоҕун өйдөөтө быһыылаах. Аны наар төбөтүнэн сүпту түһэр идэлэннэ. Мин чугуйбаппын, төбөбүн аһаран биэрэ-биэрэ, утары кимэбин. Зегер тирэхтэрэ иһиирэн часкыйаллар, этахтарынан дибдийэллэрин ортотугар арбитр иккитэ тохтотон Зегерҥ төбөтүнэн түһэрин сэмэлээтэ. Арҕаа Германия бэҕэһө онтон да тардыммыт сибииктэ суоҕа, охсуолуур, төбөтүнэн сырбаталлыр . . . Киһим төһөнөн куруубайдык, харсахабыра суох охсуһа сатыыр да, сөчкөнөн холкутуйан иһэргэ дылыбын. Гонг! 12:11. Син кыайдым ээ!»

«Син кыайдым ээ!» Ити саха киһитэ чахчы санаатын, туруорумммут соругун ситиһиэҕиниэ эрэ этэр тыла. Тустуу майгытын бары өттүнэн кэһэн туран тустубут Зегердэрэ уолбут түөрт тииһин тоһуппут эбит. Хор, оннo биирдэ айалаан көрбөккө, өссө эбии холкутугар түһүүтэ бу биһиги тустуукпут хайдахтаах курдук үчүгэй хаачыстыбалааҕын туоһута буолар. Ол күн аан дойду дьоно саха уолун илэ бэйэтин көрөн итэҕэйбиттэрэ буолуо диэтэххинэ дириҥ ыыктабылынан туолан кэлэҕин ээ.

Спорт сыралаах үлэни, дьоҕуру уонна Ийэ дойдуга мугура суох таптал, коммунистическай идеяҕа бэриниилээх буолууну кытта ыкса сибээстээҕин, ону иһэтии эмиийин үүтүн кытта бииргэ иҥэриммит эрэ киһи итиннэк хапсыһыыларга киирсэн кыайаҥ-хотон таҕсыбыт үтүө холобуру көрдөрдөҕө эбээт биһиги киһибит!

Бу тупсаҕай оҥоһуулаах, элбэх түгэннэри история кырдьыгынан кэрэһэлиир фотографиялардаах, тустуук уонна киһи бүгүҥҥү олоҕун, түбүгүн туһунан ааҕааччыга кэҥ өйдөбүлү биэрэр кинигэни мин сайын Якутскайга атыылыы тураллары көрөн аһарбытым. Үгүстэр курдук, кинигэҕэ тииһиммэтэҕим. Суоҕу толорунар диэн баар—доҕордорбуттан булан син аахтым.

Манна мин биир санааны этээри бу кыракый заметканы суруйдум. Ол туугуй? Бу кинигэ литературнай үлэтин толорбут Егор Неймохов Павеллыын уу тэстибэт атастыылар-доҕордуулар. Бу дьоһуннаах мичээт дьон олохторун холобурдарыгар тирэҕирэн Егор Петрович Неймохов «Хапсыһыы» диэн бэртээхэй айымньытын суруйбута. Оттон бүгүн доҕордуулар «Олимпаҕа айан» диэн кинигэни биэрдилэр. Суруйааччы уонна спорт ветерана эдэр мичээты инники биир дьоһуннаах хардыыларын быһыытынан бу кинигэ сыанабылы ылабыгар саарбахтааһын суох.

ССРС спордун үтүөлээх маастара, XXI Олимпийскай оонньуулар, Аан дойду үс төгүллээх чемпиона, Европа, ССРС норуоттарын VI спартакиадаларын чемпиона, «Бочуот Знага» орден кавалера, Саха АССР физическай культуратын уонна спордун үтүөлээх үлэһитэ, Якутскай куорат уонна биһиги оройуоммут бочуоттаах гражданина Павел Павлович Пинигин, советскай спорт чаҕылхай страницаларын суруйсубут киһи олоххо билбитин-көрбүтүн кэпсиир кинигэтин аахпыт эрэ киһи сөбүлүөҕэ, эдэр өттө олоҕун аргыһа, сүбэһитэ оҥостуоҕа диэн саныыбын. Киһи күүстээх характердартан үөрэнэр уонна онон өйөнөр.

Сэмэн ТУМАТ.

Редактор **А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.**

Райпотребобщество наадыйааччыларга «Запорожец» автомобиллы атыылыыр.
Баҕалаахтар балаҕан ыйын иһинэн райпо бырабылаанньатыгар кэлэн билсиҥ.
Администрация.

ССКП райкома уонна райсовет исполкома ССКП чилиэнэ, кырдьаҕас советскай, хаһаайыстыбаннай үлэһит, Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылааҕа
ТУРАНТАЕВ Григорий Егорович
үһүн ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн оҕолоругар, аймахтарыгар кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Таптыыр аҕабыт, убайбыт, аймахпыт колхоз бай тутуу ветерана, Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кыттыылааҕа
ТУРАНТАЕВ Григорий Егорович
уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүн, курутуйа туран, бары билэр дьоннорутар иһитиннэрэбит.
Оҕолоро, бырааттара, аймахтара.

БИҺИГИ AАДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-265, уопсай 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и рай...